

УДК 323.326(477)

СУЧАСНИЙ СТАН ПІДПРИЄМНИЦТВА В УКРАЇНІ

<http://orcid.org/0000-0001-6014-9999>

Капранова Лариса Григорівна, завідувач кафедри економічної теорії та інтелектуальної власності, доцент, к.е.н., ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Маріуполь

Kapranova L. Head of the Department of Economic Theory and Intellectual Property, associate professor, Ph.D., SHEI "Priazovskiy State Technical University", m. Mariupol

Kapranova L. The current state of business in Ukraine.

In the article were considered the problems of the current state of business in Ukraine. It was noted that the development of small and medium-sized business is one of the most important features of modern market economies and the main prerequisite for the development of the national economy of any country in the world regardless of the level of its development. Entrepreneurial activity is an indicator of the national economy, it is a kind of "litmus test". The signs and principles of entrepreneurship were presented here. The analysis of the current state of business activity in Ukraine was presented here. The main problems and obstacles that exist in the way of business development were presented, too. The main reasons were identified that hinder the development of small and small businesses in Ukraine, which include: the imperfection of the legislation on the development of small and small businesses, as well as business in general; the high taxes make some small entities and small businesses to go into the shadow economy; the insufficient state financial and credit support to small and small enterprises; the absence of an effective mechanism for the implementation of public policies to support small and small businesses; the inadequate accounting systems and statistical reporting of small and small enterprises; the limitations of information and consulting security; the inadequate training, retraining and advanced training for entrepreneurship; the lack of incentives for investment. It is concluded that among a number of different factors of economic growth in Ukraine the most significant is the skillful implementation of the entrepreneurial capacity of its citizens, the effective use of the economic mechanism of human independent economic initiatives, the recognition of entrepreneurship indispensable force of economic dynamics, competitiveness and social prosperity.

Капранова Л.Г. Сучасний стан підприємництва в Україні

В статті розглянуто проблеми сучасного стану підприємницької діяльності в Україні. Зазначено, що розвиток малого та середнього бізнесу є однією з найважливіших сучасних ознак ринкової економіки і основною передумовою розвитку національної економіки будь-якої країни світу, незалежно від рівня її розвитку. Підприємницька діяльність є індикатором національної економіки, своєрідним «лакмусовим папером». Наведено ознаки та принципи підприємницької діяльності. Наведено аналіз сучасного стану підприємницької діяльності в Україні. Наведено основні проблеми та перешкоди, що існують на шляху розвитку підприємництва. Наведено основні причини, які стримують розвиток дрібного і малого підприємництва в Україні, до яких можна віднести: недосконалість законодавства з питань розвитку дрібного та малого бізнесу, як і підприємництва в цілому; високі податки, що примушує деяких суб'єктів дрібного і малого підприємництва йти в тіньову економіку; недостатня державна фінансово-кредитна підтримка дрібних і малих підприємств; відсутність дієвого механізму реалізації державної політики з підтримки дрібного та малого бізнесу; недосконалість системи обліку та статистичної звітності дрібних і малих підприємств; обмеженість інформаційного та консультативного забезпечення; недосконалість системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємницької діяльності; відсутність стимулів для інвестицій. Зроблено висновок, що серед цілого ряду різноманітних факторів економічного росту України найбільш значим є вміння реалізація підприємницького потенціалу громадян країни, ефективне використання в економічному механізмі самостійної господарської ініціативи людини, визнання підприємництва незамінною силою господарської динаміки, конкурентноздатності і суспільного процвітання.

Капранова Л.Г. Современное состояние предпринимательства в Украине

В статье рассмотрены проблемы современного состояния предпринимательской деятельности в Украине. Отмечено, что развитие малого и среднего бизнеса является одним из важнейших современных признаков рыночной экономики и основной предпосылкой развития национальной экономики какой-либо страны мира, независимо от уровня ее развития. Предпринимательская деятельность является индикатором национальной экономики, своеобразной «лакмусовой бумагой». Приведены признаки и принципы предпринимательской деятельности. Приведен анализ современного состояния

предпринимательской деятельности в Украине. Приведены основные проблемы и препятствия, существующие на пути развития предпринимательства. Определены основные причины, которые сдерживают развитие мелкого и малого предпринимательства в Украине, к которым можно отнести: несовершенство законодательства по вопросам развития мелкого и малого бизнеса, как и предпринимательства в целом; высокие налоги, заставляет некоторых субъектов мелкого и малого предпринимательства идти в теневую экономику; недостаточная государственная финансово-кредитная поддержка мелких и малых предприятий; отсутствие действенного механизма реализации государственной политики по поддержке мелкого и малого бизнеса; несовершенство системы учета и статистической отчетности мелких и малых предприятий; ограниченность информационного и консультативного обеспечения; несовершенство системы подготовки, переподготовки и повышения квалификации кадров для предпринимательской деятельности; отсутствие стимулов для инвестиций. Сделан вывод, что среди целого ряда различных факторов экономического роста Украины наиболее значительным является умелая реализация предпринимательского потенциала граждан страны, эффективное использование в экономическом механизме самостоятельной хозяйственной инициативы человека, признание предпринимательства незаменимой силой хозяйственной динамики, конкурентоспособности и общественного процветания.

Постановка проблеми. Світовий досвід свідчить що, важливою складовою конкурентоспроможності національної економіки є підприємництво. Розвиток підприємництва в умовах ринкової трансформації України має стати одним з важливих факторів соціально-економічного зростання. Однак, як свідчить аналіз господарської діяльності, рівень управління підприємництвом і його державна підтримка є ще недостатніми і не відповідають можливостям національної економіки. В умовах ринкової трансформації економіки України розвиток підприємництва, зокрема малого бізнесу, має стати одним з найважливіших чинників соціально-економічного зростання. Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Метою статті є дослідження є виявлення сучасного стану та проблем розвитку підприємництва в Україні.

Результати дослідження. Розвиток малого та середнього бізнесу є однією з найважливіших сучасних ознак ринкової економіки і основною передумовою розвитку національної економіки будь - якої країни світу, незалежно від рівня її розвитку. Підприємницька діяльність є індикатором національної економіки, своєрідним «лакмусовим папером». Від того на скільки активну діяльність ведуть підприємці малого та середнього бізнесу залежить економічна діяльність і розвиток самої держави. Малий та середній бізнес у порівнянні з великими підприємствами є більш мобільними і гнучкішими до коливань кон'юнктури як на національному так і на світовому ринках.

У даному напрямі прийняті і реалізуються закони України «Про розвиток та державну підтримку малого і середнього підприємництва в Україні», «Про Національну програму сприяння розвитку малого підприємництва в Україні», «Про державну реєстрацію юридичних осіб та фізичних осіб – підприємців щодо спрощення реєстрації осіб як платників податків», розпорядження Кабінету Міністрів України «Про затвердження плану заходів з виконання у 2013 році Національної програми сприяння розвитку малого підприємництва в Україні», «Про схвалення Концепції Загальнодержавної програми розвитку малого і середнього підприємництва на 2014-2024 роки», «Про утворення територіальних органів Державної служби з питань регуляторної політики та розвитку підприємства», регіональні та місцеві програми підтримки малого і середнього підприємництва тощо.[1]

Не можна не погодитись з Череп Г.О., який зазначає, що для покращення ситуації необхідним є створення механізмів, які б стимулювали суб'єктів господарювання нарощувати обсяги та підвищувати ефективність виробництва, оновлювати виробничу матеріально-технічну базу. [2]

Стаття 1 Закону України «Про підприємництво» зазначає, що підприємництво - це безпосередня самостійна, систематична, на власний ризик діяльність по виробництву продукції, виконанню робіт, наданню послуг з метою отримання прибутку, яка

здійснюється фізичними та юридичними особами, зареєстрованими як суб'єкти підприємницької діяльності у порядку, встановленому законодавством. [3]

Тобто, можна зазначити, що підприємництво, це в першу чергу діяльність яка направлена на отримання прибутку, через виконання будь-якої діяльності яка не суперечить законодавству.

Підприємницька діяльність як і будь яка інша має свої риси та принципи. Підприємницьку діяльність можна розглядати з дох точок зору, як правову категорію і як економічну.

Так на думку В. Ф. Опришко, Ф. П. Шульженко, для підприємництва як правової категорії характерна наявність конкретних рис, які розкривають його сутність, а також окреслюють коло суб'єктів та їх правосуб'єктність у сфері приватних і публічних прав та обов'язків. Взагалі під ознаками підприємницької діяльності розуміють такі [4]:

Першою ознакою підприємництва є безпосередність діяльності, тобто діяльність, яка має здійснюватись самостійно, безпосередньо і реально. Ця ознака дає можливість встановити коло осіб, що безпосередньо реалізують підприємницьку діяльність і відповідно несуть усі несприятливі наслідки від такої діяльності, а також тих, хто займається прибутковою діяльністю та одержує доходи від інвестування. Зокрема, власник цінних паперів отримує прибуток у вигляді процентів або дивідендів, але він не є підприємцем. Безпосередня діяльність здійснюється юридичною особою. [4]

Другою ознакою підприємництва є самостійність діяльності, в основі якої лежать характер і зміст права власності. Такий підхід дає можливість власникові майна самостійно визначати способи володіння ним та його використання, а також приймати рішення, здійснювати юридично значимі дії щодо реалізації своєї підприємницької правоспроможності. Ця ознака надає можливість самостійно вирішувати питання вибору організаційно-правових форм, контрагентів, постачальників сировини і комплектуючих тощо. [4]

Третьою ознакою підприємництва є систематичність, тобто діяльність, яка характеризується відповідною повторюваністю при її здійсненні. Ця ознака вимагає стабільності ринкових механізмів, потребує загальної характеристики динаміки і структури ринку, а також отримання повної і достовірної інформації про підприємницьку діяльність. [4]

Легальність є четвертою ознакою підприємництва і реалізується шляхом встановлення конкретних вимог при здійсненні такої діяльності. Зокрема, це — дотримання встановлених законодавством прав і обов'язків, а також взятих суб'єктом підприємницької діяльності на себе зобов'язань. [4]

П'ятою ознакою підприємництва є ризик такої діяльності. Суть цієї ознаки полягає в тому, що в процесі реалізації права на заняття підприємницькою діяльністю особа постійно ризикує завдати збитків своєму майну. В основі такого ризику можуть лежати особисті ділові якості конкретного підприємця, його персоналу і контрагентів. Майнові ризики можуть бути прогнозовані, наприклад встановлення процента браку при випуску продукції, а також не прогнозовані, коли негативні наслідки настали внаслідок непереборної сили або були спричинені суб'єктивними факторами, такими як крадіжки, підпал тощо. Ризик також залежить від уміння вибрати співзасновників корпоративного суб'єкта, склад інвесторів, постачальників сировини і споживачів виготовленої продукції. [4]

Отримання прибутку є шостою і найсуттєвішою ознакою підприємницької діяльності. Ця ознака передбачає, що така діяльність насамперед має здійснюватись з метою отримання прибутку, який є узагальнюючим показником фінансових результатів підприємницької діяльності, однією з основних економічних категорій. За своєю суттю прибуток являє собою надлишок витрат від продажу товару над витратами на їх виробництво і реалізацію. Для отримання максимально можливого прибутку підприємець мусить прагнути до економічного ведення такої діяльності, зокрема при придбанні ресурсів,

сировини і матеріалів повинен здійснювати мінімальні затрати на їх придбання, а також якомога ефективніше реалізовувати готову продукцію. [4]

Стаття 5. Закону України «Про підприємництво» зазначає наступні принципи підприємницької діяльності:

- вільний вибір видів діяльності;
- залучення на добровільних засадах до здійснення підприємницької діяльності майна та коштів юридичних осіб і громадян;
- самостійне формування програми діяльності та вибір постачальників і споживачів вироблюваної продукції, встановлення цін відповідно до законодавства;
- вільний найм працівників;
- залучення і використання матеріально-технічних, фінансових, трудових, природних та інших видів ресурсів, використання яких не заборонено або не обмежено законодавством;
- вільне розпорядження прибутком, що залишається після внесення платежів, установлених законодавством;
- самостійне здійснення підприємцем - юридичною особою зовнішньоекономічної діяльності, використання будь-яким підприємцем належної йому частки валютної виручки на свій розсуд. [3]

Розмежування підприємницької діяльності за видами здійснюється за допомогою КВЕД 2013, який налічує 99 видів економічної діяльності які законодавчо дозволені в Україні. КВЕД поділяється на дві основні групи, до першої відносяться підприємства по виробництву товарів, що в свою чергу поділяється на підприємства промисловості, будівництва та сільського, лісового та рибного господарства. До другої групи – надання послуг відносяться підприємства що надають нефінансові послуги і фінансові послуги.

Але, при всіх передумовах що існують, підприємницька діяльність в Україні знаходиться у дуже важких умовах існування. До цих умов в першу чергу можна віднести не досконале законодавство та податковий тиск.

Проаналізуємо сучасний стан підприємницької діяльності в Україні.

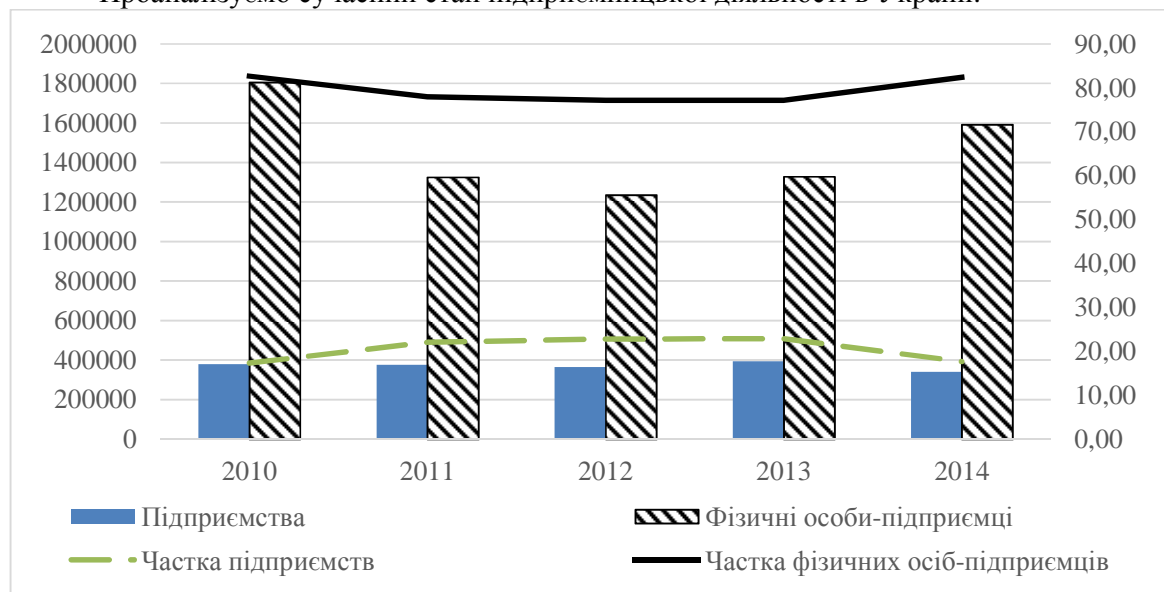

Рис. 1. Динаміка суб'єктів господарювання за 2010 – 2014 рр.

Відповідно до чинного законодавства України учасниками господарських відносин можуть бути юридичні та фізичні особи. На початок 2013 року в Україні господарську діяльність здійснювали 364 935 юридичних осіб, з яких 20 189 – середні підприємства і 344 048 – малі підприємства, та 1 235 192 фізичних осіб-підприємців. Тенденція до

кількісного зростання була характерна лише для фізичних осіб-підприємців, які здійснювали свою діяльність у сфері середнього підприємництва (додаток 1, таблиця 2).

У структурі вітчизняного підприємництва за розміром підприємств станом на 01.01.2013 частка малих підприємств становила 94,3 %, середніх – 5,5 % та великих – 0,2 % (малюнок 1). Протягом 2010 – 2012 років ці показники не зазнали змін.[5]

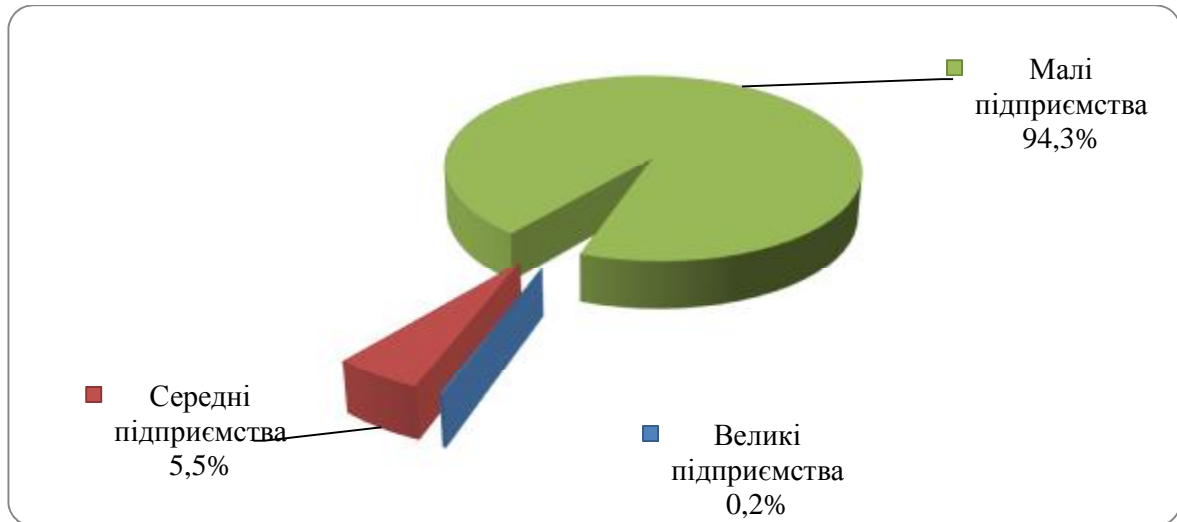

Рис. 1. Кількість підприємств за їх розмірами у відсотках до загальної кількості підприємств станом на 01.01.2013.

Як і в попередні роки переважна кількість середніх і малих підприємств України зосереджена в Дніпропетровській, Донецькій, Київській, Львівській, Одеській, Харківській областях та в місті Києві. Найменші кількісні показники середніх і малих підприємств демонструють Волинська, Закарпатська, Івано-Франківська, Рівненська, Тернопільська, Чернівецька області та місто Севастополь.

За результатами 2012 року кількісні показники середніх і малих підприємств на 10 тис. осіб наявного населення України, у порівнянні з 2011 роком, зменшилися з 5 до 4 одиниць для середніх підприємств та з 77 до 76 одиниць для малих підприємств у розрахунку на 10 тис. осіб наявного населення України.[5]

В регіональному розрізі найкращі показники кількості малих підприємств на 10 тис. осіб наявного населення України у містах Києві і Севастополі, Одеській, Київській і Харківській областях. Найнижчі показники кількості малих підприємств на 10 тис. осіб наявного населення України в Тернопільській, Сумській, Закарпатській, Чернівецькій та Рівненській областях (рис. 2).

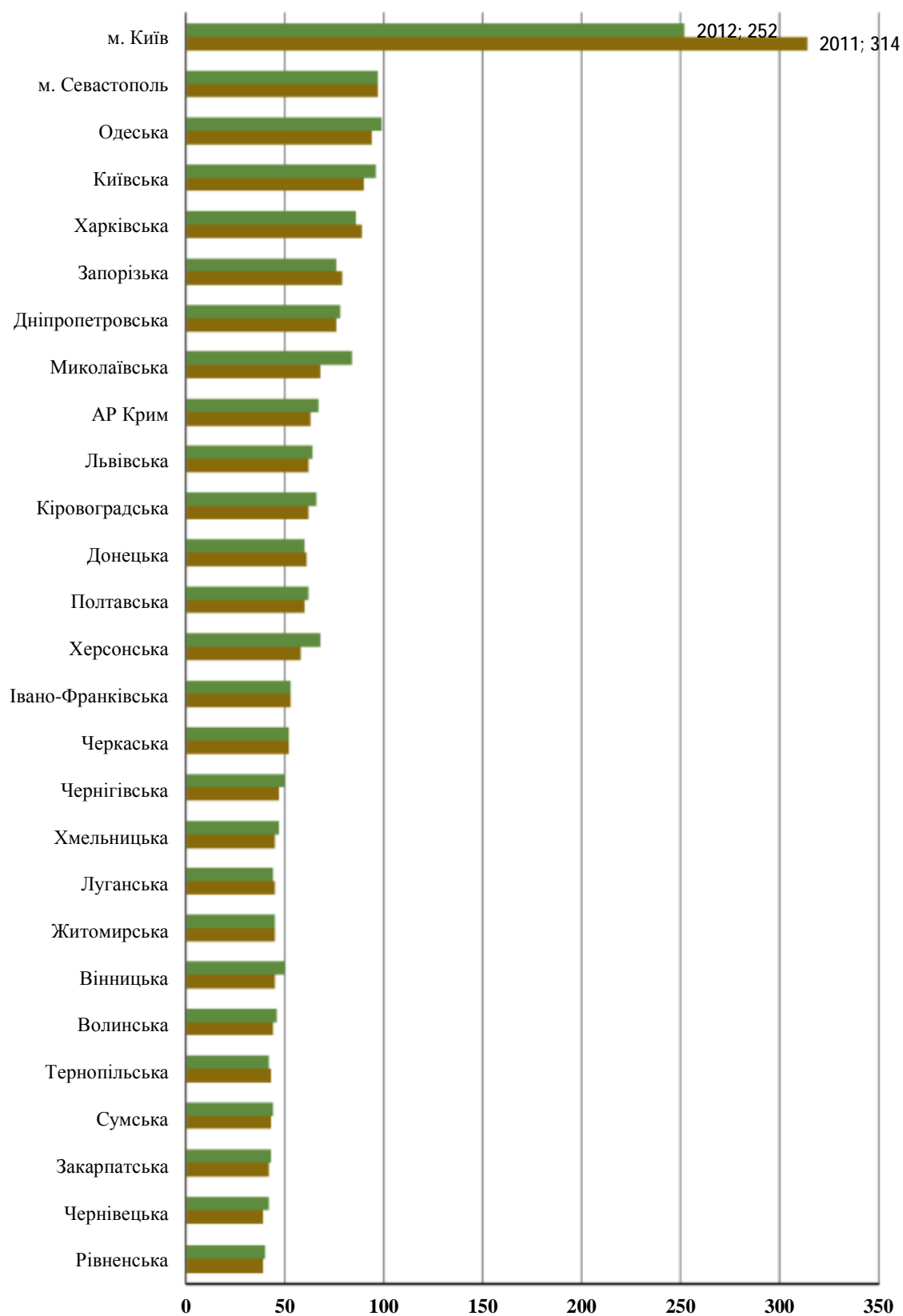

Рис. 2. Кількість малих підприємств на 10 тис. осіб наявного населення України за регіонами (одиниць).

Станом на 01.01.2013 загальна кількість фізичних осіб-підприємців на 10 тис. осіб наявного населення України становить 271 одиницю, що на 6,6 % менше, ніж за звітний період минулого року. Найкращим цей показник є в місті Севастополі, Хмельницькій, Київській, Миколаївській і Одеській областях, а найгіршим – у Кіровоградській, Рівненській, Волинській, Тернопільській та Львівській областях (рис. 3). [5]

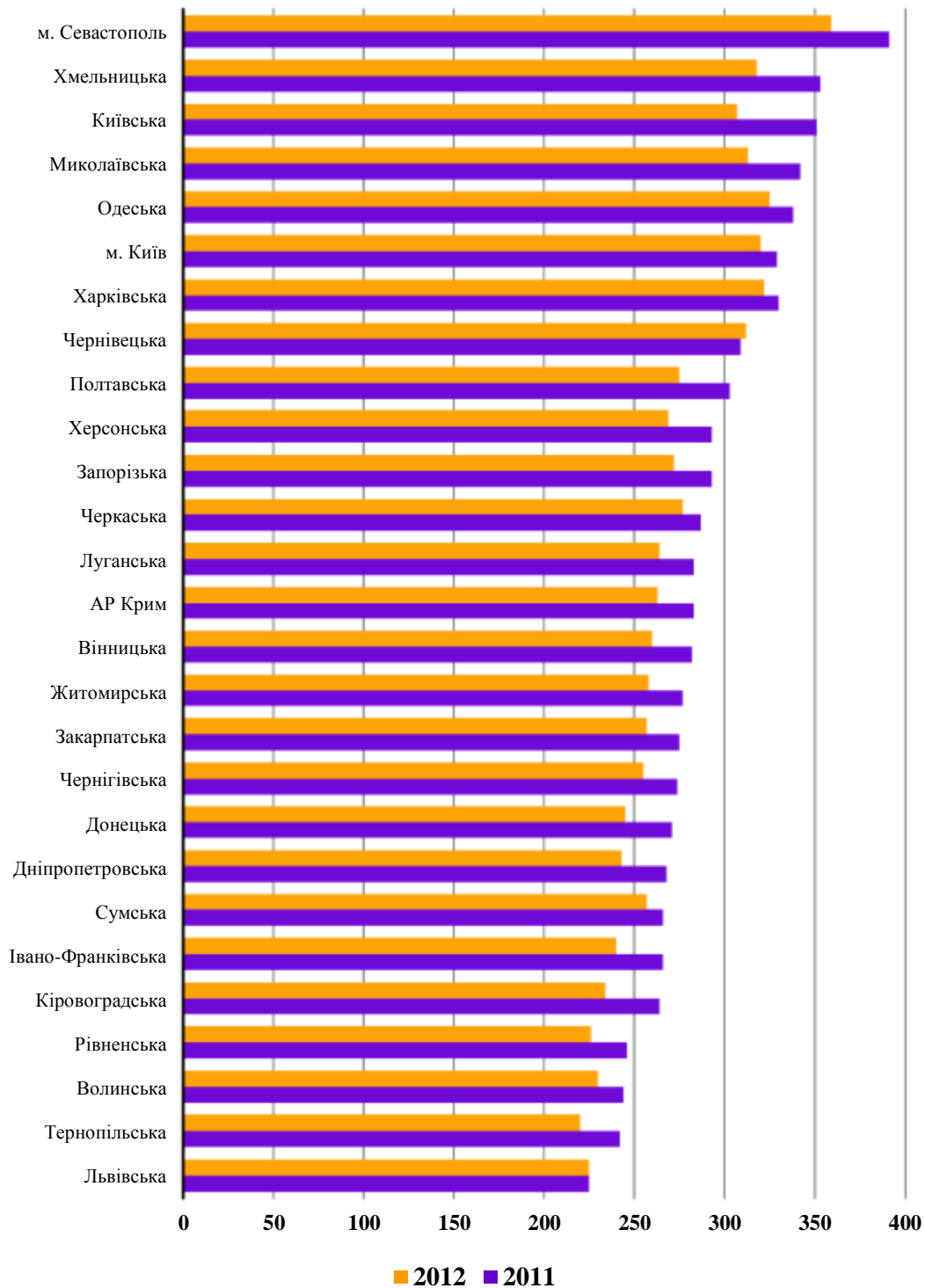

Рис. 3. Кількість фізичних осіб-підприємців на 10 тис. осіб наявного населення України за регіонами (одиниць).

На кінець 2012 року у секторі малого і середнього підприємництва було зайнято 7,5 млн. осіб, що складає 40 % зайнятого населення працездатного віку. У порівнянні з 2011 роком кількість зайнятих працівників у суб'єктів малого і середнього підприємництва зменшилася на 3 %. При цьому, 2012 рік характеризувався уповільненням темпу зменшення кількості зайнятих працівників у зазначеній сфері, оскільки у 2011 році цей показник зменшився на 8 %, у порівнянні з 2010 роком. Уповільнення відбулося за рахунок значного збільшення (більше ніж у 2 рази) кількості зайнятих працівників у фізичних осіб-підприємців, які здійснювали свою діяльність у сфері середнього підприємництва. Кількість фізичних осіб-підприємців з урахуванням найманих працівників станом на 01.01.2013 становила 2,3 млн. осіб. [5]

Основними проблемами та перешкодами, що існують на шляху розвитку підприємництва є:

1. Обмеженість доступу суб'єктів господарювання до фінансових ресурсів. Необхідним є належне державне кредитування, державна гарантія комерційного кредитування, створення умов для раціонального банківського кредитування, розвиток кредитування за рахунок кредитних спілок тощо.

2. Відсутність законодавчо встановленого механізму звільнення від сплати податків та загальнообов'язкових платежів на визначений короткотерміновий період для новостворених суб'єктів малого підприємництва.

3. Недостатня державна інформаційна підтримка щодо започаткування і ведення власної справи. Необхідним є організація та проведення тренінгів, круглих столів, семінарів, навчальних програм тощо стосовно започаткування і ведення власної справи, впровадження нових методів управління господарською діяльністю, спілкування з контролюючими органами тощо.

Покращенням загального бізнес-клімату в державі є поліпшення сфер державного регулювання господарської діяльності, які враховуються при здійсненні оцінки в Рейтингу «Doing Business».

Першочергового вирішення потребують наступні проблеми:

у сфері отримання дозволів на будівництво: надміру довготривала та дорога у вартості процедура розгляду документів для отримання дозволів; велика кількість дозволів, необхідних для проведення будівельних робіт, та велика кількість документів, які необхідно подавати для їх отримання; складність процедур, пов'язаних з підключенням до мереж водопостачання, водовідведення та телефонних мереж ПАТ «Укртелеком».

у сфері оподаткування: надміру складна процедура адміністрування податків і зборів, що забирає у суб'єктів господарювання багато часу на їх декларування і сплату.

Необхідним є: зменшення адміністративного навантаження на суб'єктів підприємництва; спрощення порядку подання податкової звітності; спрощення порядку заповнення податкових декларацій та процедури їх подання; зменшення періодичності подання податкової звітності і сплати податків; поступове зменшення ставок податку; скорочення часових витрат на адміністрування податків; перехід на електронну форму подачі звітності до Пенсійного фонду України. [6]

Потребують вирішення проблеми, що виникають під час провадження господарської діяльності. Для вирішення цих проблем необхідно здійснити наступні заходи:

- спрощення процедури оформлення прав на земельні ділянки (внесення змін до актів законодавства, організація роботи територіальних органів Держземагентства, які безпосередньо здійснюють реєстраційні процедури, належне кадрове та матеріально-технічне забезпечення їх роботи);

- ефективне проведення реформи у галузі безпечності та якості харчових продуктів з урахуванням аналізу практики країн Європейського Союзу;

- запровадження ефективних та послідовних реформ щодо розвитку агропромислового сектору, пріоритетами яких мають бути:

а) фінансова, інформаційна, організаційна підтримка виробників сільськогосподарської продукції, в тому числі розвиток малого та середнього підприємництва в цій галузі;

б) орієнтація на оновлення інфраструктури сільськогосподарського виробництва з метою здешевлення вартості продукції та зменшення часових і матеріальних затрат на її виробництво;

в) спрощення процедур експорту сільськогосподарської продукції та заохочення виробників до експорту сільськогосподарської продукції (у разі необхідності державна підтримка щодо укладання міжнародних угод про співробітництво, наприклад, з країнами Євросоюзу);

- роз'яснення положень частини другої статті 15 Закону України «Про захист прав споживачів» та розроблення проекту Закону про внесення змін до Закону України «Про захист прав споживачів» (щодо інформування споживачів про товари (роботи, послуги)), яким передбачити розмежування вимог щодо порядку і форм розміщення інформації в залежності від категорії товару (продовольчий чи непродовольчий), визначити чіткі вимоги до маркування дати його виробництва та врегулювати питання розміщення інформації про товар в залежності від технічної можливості розміщення такої інформації на самому товарі;

- розроблення загальнонаціональної програми легалізація виплати заробітної плати в Україні, якою передбачити методи заохочення добросовісних роботодавців (зменшення кількості перевірок шляхом віднесення їх господарської діяльності до суб'єктів господарювання з низьким ступенем ризику тощо); зменшення податкового навантаження на фонд оплати праці суб'єктів господарювання; спрощення адміністративної процедури подання звітності та сплати зборів до Пенсійного фонду України (запровадження електронної системи звітності поряд із паперовою); встановлення дієвих механізмів контролю за виплатою заробітної плати. Тобто, використання принципу партнерства влади і бізнесу, який передбачає, з боку держави, зменшення фінансового і адміністративного тиску на суб'єктів господарювання, з боку суб'єктів господарювання - забезпечення легалізації заробітної плати. [6]

Крім означених проблем в Україні спостерігаються негативні тенденції, що пов'язані з: - демотивацією до підприємницької діяльності через високий рівень трансакційних витрат відкриття/закриття підприємств, купівлі/продажу бізнесу, отримання дозволів, погоджень, ліцензій, державного (комунального) майна, землі, державного замовлення в умовах все ще високого податкового навантаження, недостатнього рівня захисту права власності, недосконалого конкурентного середовища, високої вартості фінансово-кредитних ресурсів. Все це утворює системні перешкоди подальшого розвитку підприємництва; - обмеженою чисельністю практик формування інтегрованих торговельно-виробничих систем та коопераційних відносин, у яких беруть спільну участь суб'єкти малого, середнього та великого підприємництва; - недостатністю умов для розвитку та ефективного функціонування суб'єктів інституційної підприємницької інфраструктури (бізнес-інкубатори, інвестиційно-інноваційні центри, технологічні парки, кластери тощо). Негативні тенденції розвитку підприємництва в Україні передусім обумовлені такими чинниками і причинами: - зниження мотивації до підприємницької діяльності через невисокі фінансові результати господарювання та значну частку суб'єктів господарювання, які збиткові або припинили діяльність. Це обумовлено як об'єктивними причинами все ще обмеженої місткості внутрішнього ринку, низької купівельної спроможності населення та збільшенням обсягів продажу товарів, виготовлених не на території України, так і суб'єктивними чинниками високої витратомісткості фінансово-господарської діяльності, складності проходження дозвільних, реєстраційних, погоджувальних та контролюючих процедур; - низький рівень

захищеності майна та права власності суб'єктів підприємництва, у т. ч. через наявність дій, пов'язаних з протиправним захопленням підприємств, недосконалість чинного корпоративного і кримінального законодавства і судової системи щодо протидії рейдерству, відсутність практики впровадження міжнародних стандартів боротьби з протиправними поглинаннями та активної участі ЗМІ у вирішенні проблеми неправомірного захоплення суб'єктів господарювання та їх майна, активів, персоналу. [1]

Таким чином, основними причинами, які стримують розвиток дрібного і малого підприємництва в Україні, є:

- недосконалість законодавства з питань розвитку дрібного та малого бізнесу, як і підприємництва в цілому;
- високі податки, що примушує деяких суб'єктів дрібного і малого підприємництва йти в тіньову економіку;
- недостатня державна фінансово-кредитна підтримка дрібних і малих підприємств;
- відсутність дієвого механізму реалізації державної політики з підтримки дрібного та малого бізнесу;
- недосконалість системи обліку та статистичної звітності дрібних і малих підприємств;
- обмеженість інформаційного та консультативного забезпечення;
- недосконалість системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів для підприємницької діяльності;
- відсутність стимулів для інвестицій;
- психологічне несприйняття позитивної ролі підприємців у ринкових перетвореннях серед окремих верств населення.

Серед цілого ряду різноманітних факторів економічного росту України найбільш значним є вмiла реалізація підприємницького потенціалу громадян країни, ефективне використання в економічному механізмі самостійної господарської ініціативи людини, визнання підприємництва незамінною силою господарської динаміки, конкурентоздатності і суспільного процвітання.

Формування державної політики розвитку малого підприємництва, визначення форм і методів її реалізації має бути невід'ємною частиною загальнодержавної доктрини демократичних соціально-економічних перетворень в Україні і мати стратегічною метою формування значного прошарку середнього класу в країні як основи соціально-політичної стабільності в суспільстві. Подальший розвиток ситуації у сфері малого підприємництва без активного позитивного сприяння держави може призвести до згорання цього сектору національної економіки із загостренням економічних проблем і посиленням соціальної напруги в суспільстві.

Список використаних джерел:

1. Варналій З.С. Щодо пріоритетних завдань удосконалення політики розвитку малого підприємництва в Україні". Аналітична записка Національний інститут стратегічних досліджень / З.С. Варналій, Т.Г. Васильців <http://www.niss.gov.ua/articles/1455/>
2. Череп О. Г. Сучасний стан та перспективи розвитку підприємництва в Україні / О. Г. Череп, А. Полякова // Фінансово-кредитна діяльність: проблеми теорії та практики. - 2013. - Вип. 1. - С. 84-89. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2013_1_14
3. Про підприємництво ЗАКОН УКРАЇНИ <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/698-12>
4. Правознавство: Підручник / В. Ф. Опришко, Ф. П. Шульженко, С. І. Шимон та ін.; За заг. ред. В. Ф. Опришка, Ф. П. Шульженка. — К.: КНЕУ, 2003. — 767 с. <http://buklib.net/books/21888/>
5. Аналітичний звіт про стан і перспективи розвитку малого та середнього

підприємництва в Україні <http://www.dkrp.gov.ua/info/3226>

6. Інформаційна довідка про розвиток підприємництва
<http://www.dkrp.gov.ua/info/1455>

References

1. Varnaliy Z.S. "As for improving the policy priorities of small business in Ukraine", ["Shhodo priorityetnyh zavdan' udoskonalennja polityky rozvytku malogo pidpryjemnyctva v Ukrai'ni"], "Policy Brief National Institute for Strategic Studies, Z.S. Varnaliy, T.G. Vasyltsiv, electronic resource, available at: <http://www.niss.gov.ua/articles/1455/>
2. Cherep O.G. (2013), "Present and future business development in Ukraine", O.G. Cherep, A. Polyakov, Financial and credit activities: problems of theory and practice, Vol. 1, pp. 84-89, electronic resource, available at: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Fkd_2013_1_14
3. On Entrepreneurship "LAW OF UKRAINE", electronic resource, available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/698-12>
4. Law: Textbook, V.F. Opryshko, F.P. Shulzhenko, S.I. Shimon etc, According Society, Ed. VF Robin, F.P. Shulzhenko, K., KNEU, 2003, 767 p., electronic resource, available at: <http://buklib.net/books/21888/>
5. "Analytical report on the status and prospects of development of small and medium business in Ukraine ", ["Analychnyj zvit pro stan i perspektyvy rozvytku malogo ta seredn'ogo pidpryjemnyctva v Ukrai'ni"], electronic resource, available at: <http://www.dkrp.gov.ua/info/3226>
6. "Background of business development", ["Informacijna dovidka pro rozvytok pidpryjemnyctva"], electronic resource, available at: <http://www.dkrp.gov.ua/info/1455>

Keywords: business, trade, goods, entrepreneur, enterprise, small business.

Ключові слова: підприємництво, торгівля, товар, підприємець, підприємство, мілий бізнес.

Ключевые слова: предпринимательство, торговля, товар, предприниматель, предприятие, малый бизнес.